

Bilo je ljudi, koji su mislili, da će biti sve gotovo u petnaest dvadeset danah. Ti ljudi kao da će se morat uztrpiti i priviknuti svakojakim glasinam prije nego se stvar svrši. Što je tomu uzrok?

Prije svega valja znati, da turska nije sala, jer broji 36 milijunah dušah, dočim Srbija i Crna Gora zajedno nebroje ni cigla dva. Tu dakle, kako svaki vidi, neima onoga razmjerja, što ga obično ima u drugih ratovih. Na što se dakle računalo, kad se na svih stranah svjetovalo tima državicama, neka se osmiele te udare?

Tu se nije računalo na drugo, nego na poremećeno stanje Turske, a na to su računale i one državice, kad su savjet prihvatile. Láva, kad ostari i onemogne, i diete lahko prikoľje.

Računalo se, dalje, na pripomoć ustašah, zato se i onako malena arbska vojska i razdrobila na više odieljakah, samo da može na više mjestih ohrabriti i pobuniti narod, koji se bez toga nebi nikad listom digao. A taj narod treba sad izvrstiti u redovitu vojsku, što se ovo i čini na sve strane, pa zato i ide ovak sporo ratno djelovanje.

A kako se računalo na poremećeno tursko stanje, tako se i vidilo, a sad se vidi tim bolje, da bi to lani u ovo doba bilo išlo mnogo brže; jer dokle se oklevalo, ako i onemogli, Turci su se ipak pripravili, da izdrže prvu navalu, o kojoj u vojsci obično mnogo visi.

S druge strane nevalja zaboraviti ni toga, da Turci nisu bili nikad kukavice, pa da nisu ni sada. Turci Bošnjaci, Turci Arnanuti, Turci Bugari, Turci Macedonci itd., to su od starine na glasu junaci, kakvih neima u nijednoj drugoj evropejskoj vojsci. Tu se dakle bore junaci s junaci, sve sama braća medju sobom, samo što su jedni kršćeni a drugi nekršćeni.

A neka nitko neredče, da kako im je pak mogla prkositi šaka nastpašah toliko vremena; jer svagdje i svagda ustaške čete vojuju na svoj osobiti način, koji nikako nevalja za redovitu vojsku. Ustaš je svagdje i nigdje, on ide po putih i neputih; a redovaš mora da zna, odkud ide i kamo mu valja doći. On mora na otvoreno polje; a polje zoblje hulje i junake. Pa ako svaki pametan vođa mora štedit junake, to moraju srbski vođe tim više, čim jih je na broju kamo manje od Turakah. U ovakvih okolnostih nevojaje toliko puška i sablja, koliko mudrost i opreznost.

Toga radi ovaj će rat trajati mnogo više, nego li se to mislilo s počeska. Uprav sad se čuje, da silna turska vojska grne prama Nišu i Vidinu, gdje se očekoje, kako rekosmo, povećá bitka. A ta je vojska tim strašnija, čim su ju turski vođe umjeli opojiti onom vierskom zanešenostju, koja je već u stara turska vremena činila čndesa. Našu dakle braću na bojnou polju čekaju težki danci, ale se ipak ako Bog da nadamo dobru, jer sve, što može pušku nositi, hrli pod njihove zastave, naime u Bugarskoj, gdje se ustanak širi sve dalje i dalje. Turski je vojniki, ako i u svojoj domovini, ipak u neprijateljskoj zemlji. Tim čekajmo, kakvi će nam glasi doći o prvoj odlučnoj bitci, što se po svoj prilici sprema na jugo-istočnom ratištu, gdje su zapovjednici Černajev i Lešjanin.

Turci i njihova vjera.

(Dalje — vidi broj 12.)

Pobjeda nad Koreiševci kao da je osjgurala uspjeh Muhamedovu poduzetju, jer je odmah zatim naumio udariti potajno na Meku. Nego Koreiševci to ipak doznaše, te mu poslaše reći po nekou Arvi knezu Takifah: *Da su se Koreiševci odjeli u lavlje kočje, pa da on neće u Meku nego po sili.* Ali kad se poganski knez vratio sa svog poslanstva, stade Mekljanom pripoviedati, što je čuo i vidio, rekav: *Ja sam živio u carskih dvorovih; vidio sam Kozroju u svem veličanstvu njegove slave; vidio sam cara Eraklija u carskoj gđici i ponosu; ali nisam vidio ni leneza, ni kralja, ni cara, kođa bi njihovi podanici toliko štovali, koliko štuju i časte Muhameda njegovi vojnici. Kad se pere i mije, sprave onu vadu tako, da se je ni kap neizgubi; ako mu pade vlas sa glave il dlaka iz brade, poberu ju i čuvaju, kao da su moći; ako pljuvne ima što poliče njegove pljuvotine.*

Na taj glas Koreiševci ustrašeni učiniše s Muhamedom ugovor, da budi prosto raznim plemenom sdružiti se s njimi ili s Muslominu, a ovim da budi slobodno pohoditi sveti grad Meku samo ako dodju bez oružja, ali pod nikoji način da se nezadržé tamo više od tri dana.

Muhamed se naveselio tomu ugovoru, jer je vidio, kako mu otvara vrata Meke bez truda i muke. Da pak nadomjesti svojim pristašam gubitak pliena, kojemu su se nadali od plaćkanja Meke, povede jih proti Židovom Kajbarcem. Tom prigodom njegov sinovac All posječe nekog Moraha, ljudetinu gorostasa i strahovita junaciinu. Zejnab, Marahova sestra, da osveti na Muhamedu smrt bratovu, ponudi ga pečenou jagučetinom, prosoljenou sporiou otrovom. Sietio se odmah Muhamed zlu činu, al i ono malo, što bješe pogutnuo, tiacalo mu je do smrti, te život znatno prikratilo. Za-

pitana Zejnab, zašto je to učinila, odgovori: *Jer sam mislila, ako je prorok, stavit čese; ako nije, jedan varalica manje!*

Vidivši njegovi sljedbenici, što bjehu utekli u Abisiniju, da su se stvari na bolje okrenule, te da se Muhamedovo ime spominje s počitanjem ne samo u Arabiji, nego takodjer izvan nje, povrativše se veseli u domovinu. Muhamed pako razposla na sve susjedne vladare pisma, označena srebrnim pečatom s napisom: *Muhamed poslanik božji.* Kozroja, opazivši da u pismu neima naslova, koje ga idjaše, raztrga pisma i otjera poklisara, što doznav Muhamed viknu: *Tako će Bog raztrgati njegovo kraljevstvo.* Grčki car Eraklij primi poklisara, ali pismo i što bijaše u pismu onehaja. Mu-Kavkas, egipatski nadstojnik, što se bio iznevjerio grčekomu carstvu, te prozvao Koptskim knezom, odgovori na Muhamedovo pismo, poslav mu koješta na dar, ali vjere mu nehtjede prihvatiti. Nasuprot Badon i Al-Mundar namjestnici persijski u Jemenu i Bohrajnu prigriše Muhamedovu vjeru, a tako i mnogi drugi. Muhamed prietijaše grozno svakomu, koji mu nije bio voljan primiti vjere. Buduć grčki general u Muti ubio njegova poklisara, naviesti Grkom rat, koji kao da je bio uvod onim nebrojenim ratovom, što su je Turci imali voditi s Grei, dokle jih nisu do kraja porazili, nzevši im Carigrad i razorivši davno bizantinsko carstvo. Povjestnici kažu, da se tom prigodom sjatilo sto hiljadah Rumah (Rimljana), to jest grčkih podanikah, pa da su bili ipak ružno potučeni i poraženi od šake drzovitih i mahnitih Mosleminah. To se dogodilo u rujnu mjesec 629 godine.

Sad bijaše došlo vrijeme, da se okoristi ugovorom, što ga bio učinio sa Koreiševci. Dade se dakle ošišati i krene na *božji put* u Meku, pognav sobom sedamdeset velbludah (kamelah), što bjehu tamo aldovani. Tu mu povjerovaše mnogi Koreiševci; ali većiba nehtjede o njem ni sad ništa čuti. Tada se stao pretvarati, da ga boli, što je tobožnje Abramovo svetilište oskvrnjeno krivobožtvom, te ljutiti na tvrdokornike. Ali u istini ta njegova ljutina nebijaše drugo, nego što se bio polakomio na silno blago, što se nalazilo u Meki. Odlučiv dakle, da ju po što po to osvoji pod izlikom pravovierja i pobožnosti, prelomiv dakako zadatu rieč i vjeru nesretnim Koreiševcem, koji ako su i bili krivobožci, ipak bijahu koje kamo pošteniji od njega. Sreća htjede te zarobi nekog Abu-Sofijana, čovjeka vidjena i čuvena medju svojimi, koji da spasi glavu, obrati se na tu novu vjeru te posta njezin najzanešeniji navieštjelaj i razpladjatelj. Onda dade razglasiti da se primiče prorok sa silnom vojskom, pa tko neće da postrada, neka se zatvori u kući, il uteče budi u *Kabu*, budi u Sofijanove dvore. I tako unidje Muhamed u Meku, jašeć na velbludu odjeven u crveno ruho, a da nisu pala nego samo dva njegova vojnika. Došav do Kabe, dade srušiti onih 360 balvanah te izjavi, da je u Meki prestalo u onaj čas vladati krivobožstvo. Onda pozva preda se odličnije Mekljane te im reče: — *Čemu se od mene nadate? — dobru, odgovoriše; na što on: Ajte dakle u miru!*

Tu je učinio za to, da jih prikupi, al je opet dao pogubiti četiri opornije mužke i tri ženske glave, rekav, da mu je to Bog zapovjedio za izgled tvrdoglavecem.

Na brđu Al-Sofi, proglasiv se duhovnim i svjetovnim poglavarom, primi prisegu sakupljena naroda; onda snidje k Kabi, obadje ju sedam puta, takne i poljubi *crni kamen*, okrene se prama četirim stracam svijeta zaviknuv: *Velik je Bog; umi se i pomoli, te stane propoviedati narodu, što ga bio ujedinio.* To se dogodilo u prosincu 630. godine.

Praboraviv u Meki petnaest danah, vrati se u Medinu, da saslušá mnogobrojne poklisare, što su dolazili sa svih stranah, da mu se poklone u ime svojih knezovah te ponude njihovu pomoć. Ohrabren tim nonadanim uspjehom, naumi voditi rat s Grei i nekajimi arapskim plemenu, što se bjehu dogovorili, da se opru njegovoj smielosti, i to ne, kao do tada, hajdučkimi četami, nego uprav po vojnički. To je posljednje ratno poduzetje, što ga je prorok glavom predvodio.

Da neohladne vierska zanešenost Arapah, odpravi opet u Meku mnogobrojne hodočastnike pod vodstvom Abu-Bekra, koji se imao tamo klanjati po obradu, što ga je on izmislio s namjerom, da ostane za uzor svim budućim hodočastnikom. Taj pohod i svečanosti, koje su se tom prigodom vrstile u Meki, razpalio je svetinu tako, da su mu se pokorila i najskrajnija arapska plemena. Malo zatim ode Muhamed i sam u Meku na božji pot, vodeć sobom devedeset hiljadah hodočastnikah, gdje zakolje 63 velbluda prama broju svojih godinah. Na povratku u Medinu spremao se, da podloži Asirce i Rume, ali ga pograbi groznica, koja ga i udavila dne 8. lipnja 632. godine.

Muhamed bijaše srednjeg stasa, velike glave, crnkasta lica, izrazita obličja, velikih živahnih očuh, široka izvaljena čela, orlova nosa, crne gavranove kose, guste brade, veličanstvena zajedno i ljubka pogleda, ali kad se ljutio, medju obrvama bi mu se nadala žila, da ga bijaše strahota i samo pogledati. Prijatan s podložnici, ljubazan s prijatelji, življaše o ječmeninu kruhu i onđ, kad je razpolagao nebrojenim blagou, a događjalo se, da mu niję

se zanemari, će spavati, trava će dozrijeti, ološaviti i tja požutjeti dok kosa dodje. Trava, koja se na livadi (polju) u slamu pretvori nikada niti iz daleka uzporediti se ne može s onim sienom, koje se dobiva od trave u horu (vrieme) pokošene. Istina je, da je kod sjenokoše mnogo teže pogoditi horu, kad se ima trava kositi, nego kod žita, kad se ima žeti, jer ondje čovjek ima posla samo s jednom vrsti bilja, koje dakle u isto doba zazrije, dočim na sjenokoši rasto različite trave, od kojih svaka u svoje vrieme cvate i dozrieva; osim toga smeta gospodaru kod košnje i vrieme. Ako se s košnjom čeka, kao što to kod nas obično biva, dok sve trave do sjemena dozriju, dobije se krupno sieno bez slasti i hranivosti, jer se dozrijevanjem sjemena potroši najviše brane tako, da stajlika ostane pusta, suba i drvenasta, dočim niti potrošeno na sjeme hranivo živini ne dodje na korist. A što je još gorje: mi znamo, bar bi morali znati, da bilje svako u ono vrieme najviše hranivih čestica iz zemlje vadi, kad plod zameće i ovaj dozrieva: takò svaki uvidja da čim više trave na livadi raste tim više hranivih sastavinah troši, tlo dakle slabi, jer ga bez potrebe izišiše. Van toga imade mnogo travah, koje sasvime povehnu, kako im sieme dozori, pa tada na njihovu mjestu poraste ili korov ili mahovina

Najviše hranive snage imadu trave, kada su u podpunom cvietu, jer u njih ima u to doba najviše soka; zato treba kositi livadu, kad najviše trava cvate. Tko se toga drži, imati će uvijek tečno i zdravo sieno, a pokošena trava jošte prije sunčane žege opet potjera, te tako zemlja štiti proti prevelikom sunčanom žaru.

Različite vesti.

* **Kraljevićeva sestra po mleku.** Marija Rehor, žena obćinskoga priseznika u mjestu Wiese kod Iglave i nekadanja dojkinja našega kraljevića Rudolfa, udala je neki dan svoju kćer, koju je isto doba s kraljevićem došla, za pristala seljaka iz Visoke Studnice. Kraljević čini pozvati mater i kćer, neka prije udaje dodju u Beč. Prošlih danah primio ih je kraljević, razpitao se potanko, kako im je kod kuće, darovao zaručnici zlatan lanac (veružicu) s križem, obasutim dragim kamenjem, i izrazio želju, neka križ k vjenčanju u crkvu ponese. Materi dade znamenit iznosak novacah, neka bude kćeri za miraz.

* **Željeznica od Divače do Pale i od Kanfanara do Rovinja,** kao što se čita u „Triesterer“, u toliko je dogotovljena, da se već na 15. dojučega Augusta ove godine može otvoriti.

* **Odbor gospodarske podružnice za Hrvatsko primorje** odredio je prirediti ljetos 27 kolovoza gospodarsku izložbu za hrvatsko primorje u zemaljskoj sgradi u Kraljeviću. Izložiti će se raznovrstno vino, groždje, voće svježe (friško) i suho, med, cvieće, domaće ulje, brašno, ribe, ribolovne sprave, klesarske stvari, opeke iz orehovičke opekane, hartija i drugi domaći proizvodi hrvatskoga primorja. Zatim poslati će se iz ove izložbe najvrednije stvari na zemaljsku izložbu, koju će ljetos prirediti gospodarsko društvo dne 28. rujna u Zagrebu. Odbor sastoji iz sljedećih lica: Jakov Randić, predsjednik; Niko Polić, podpredsjednik; S. Cihlar, tajnik, P. Pravdica, S. Tomac, Nik. Hajdić, Mate Valjato, članovi.

* **Žalostan događaj.** Kako čitamo u ovdašnjih listovih „Adria“ i „Triester Zeitung“ iz Kastva, tamo je dne 12. tek. m. umro u svojoj 24. godini Josip Marotti od najstrašnije smrti, što je može ikad biti. Njega je prije tri mjeseca noću ugrizlo nekakvo pašće, ali tako lahko, da nije sirota ni onda ni poslje nikad ni mislio na tu ujed. A kad tamò, u nedjelju dne 9. napala ga tu-robnost, zatim nemir, plašljivost i najposlje bjesnoću, dokle nije usriedu izdahnuo u najstrašnijih mukah. Pašće, što ga je ugrizlo, bilo je biesno. Pokojnik bijaše izučio ovdje u Trstu realske škole, onda se bio dao na more, ali poslje smrti oca si i brata vojnika, vratio se kući, da zajedno sa staricom materom nastoji svoje imanje. Uboga mati, Bog te utješi, jer drugi nemože. Ovaj događaj neka služi bar za pouku, kako se psi, buduć podvrženi toj strašnoj i pogibelnoj bolesti, nikad dosta nekadziru, te kako se svaka pasja ujed mora odmah liečiti.

Pregled tršćanskoga tržišta.

Pšenica iz Marianopol-a, Taganrog-a i Odese prodavala se po for. 12.50 svakih 100 kilog. — Girka-Galac po for. 12.25. Kukuruz iz Ibraile po for. 6.75 iz Banata po for. 7. Raž iz Burgas-a po for. —. Zob svake vrsti. Ungar. Banat po for. 8.50 do 9 for. Hrvatski po 9.50 do 10.25 for. Voće, Naranče iz Sicilije po f. —. Limuni iz Sicilije po for. 23 do 24 za svaku skrinjicu. Smokve iz Kalamate po for. 11—14. Ulje iz Italije po for. 45 do 48, iz Kerfa po for. 47, iz Dalmacije po for. 44 iz Istre po for. — za 100 kilog. Kameno ulje po for. 22.50 brez skonta. Kože volovje suhe po f. 107 do 134 Istarske, dalmatinske bosanske po for. 72 do 125 Amerikanske po for. 98 do 134. Kava Mokka po for. 131—133 Ceylon po for. 152—155 S. Domingo for. 98—110 Rio po for. 105—108. Cukar austrijaški po for. 23—29. Bakalar po for. 36—38 za 100 kilog. Lies, daske kornuške for. 22—24, iz Štajerske for. 48—74 duge hrastove for. 22—25. Kameno ugljeve inglesko po 15—19 for. Tonelata 100 kilog. Sapun po for. 43.

Velečastnomu Svećenstvu!

Kod doli podpisane nahodi se spravišće

SVAKE VRSTI CRKVENIH STVARI

kanoti:

Kaležah, Svjetnjakah, Križah, Kandllah, Ostenzorijah, Moćnicah, Kadionicah, Nebah (Balda-kinah), Planetah, Plaštah (Pluvialah), Dalmatikah, Zastavah, Jastukah, Štolah, Oltarskih Predstorah, Košuljah itd. itd.

Prima takodjer

svakovrstne naručbe

koli crkvenih toli svjetovnih stvari i najpomnijije izradjuje svako djelo nakičeno bilo zlatom ili srebrom, a na svaki upit odgovora se odmah.

Katarina Udovica Garusa
u Trstu Via Nuova.

U Administraciji „Naše Sloge“ prodaje se

NOVA SLIKA

Devetero vodjah i junakah iz ustanka u Bosni i Hercegovini.

Slika ova veoma liepo izradjena, 90 centimetarah duga i 63 široka, košta samo f. 1 nvč. 20.

Bez ove slike nebi imala biti nijedna Čitaonica, obitelj u rodoljub, koji se interesuje za ustanak u Bosni i Hercegovini, i to tim više, što joj je ciena tako malena, da si ju svaki lahko nabaviti može.

Dobro bi bilo da bi se mnogi istog mjesta ili sela sakupili, te nam novee poslali ukupno po poštarskoj napatnici, il da nam *Korespondenz-Kartom* javu, koliko slika žele imati, a mi bismo jim je svim ujedno po Pošti *revalsom* (per *Nachname*) odpravili.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—16 Junija 1876.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Caraki dukati (sekint)	5.95	—	5.95	—	6.02	6.09	6.12	6.18	—	6.16	—	—	—	—	—	—
Napoleon	10.14	—	10.21	—	10.23	10.42	10.42	10.54	—	10.34	10.37	10.21	10. —	10.09	—	—
Lire Ingleske	12.68	—	—	—	12.88	—	—	—	—	13.32	—	—	—	—	—	—
Erebro prid (aggio)	104.10	—	103.50	—	104. —	103.00	102.75	103.75	—	—	—	—	—	102.50	—	—